

A pedagógusnak is felértékelődött a helye a mentálhigiéné világában. Az új helyzetben tehát megnőtt az iskola és a pedagógusok jelentősége.

A kötet esszéi, tanulmányai, számos esetleírás és gyakorlati példa elemzése jelentős segítséget nyújthat a különböző területeken dolgozó pedagógusok számára.

Jó lenne, ha az egyes nevelőtestületek nevelési értekezleten megvitatnák a közös tennivalókat. Jó lenne, ha minden pedagógus elolvasná ezt az értékes tanulmánykötetet Kézdi Balázs, Buda Béla, Péley Bernadette, Révész György, Nagy László, Szilágyi Vera, Gyenge Eszter, Balikó Márta tanulmányával.

Pannónia Könyvek, Molnár Nyomda, Pécs, 1998. 150 p.

NANSZÁKNÉ DR. CSERFALVI ILONA
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola
Debrecen

Ferenczi Gyula – Fodor László: A pedagógia tudományelméleti alapjai

Romániában a pedagógiai szakirodalom magyar anyanyelven szinte teljes egészében hiányzik. Az utolsó magyar nyelvű pedagógiai egyetemi jegyzet 1955–1957-ben jelent meg a Bolyai Tudományegyetem Neveléstudományi Tanszékének kiadásában *Neveléstudományi kérdések* címen, mely a romániai viszonyok között az első rendszerbe foglalt pedagógiai munkák közé sorolható. Az 1980-ban megjelent *Korszerű oktatásemélet* című könyv tárgyánál, szemléletmódjánál fogva inkább tudományos jellegű munka, mint tankönyv. Ennek következtében alakult ki az a sajnálatos helyzet, hogy sem a tanítóképzés, sem az egyetemen folyó tanárképzés és továbbképzés a mai napig nem rendelkezik minimális magyar nyelvű pedagógiai szakirodalommal, amely nyilvánvalóan fékezőleg hatott mind az utóbbi 20–30 év alatt bekövetkezett tudományelméleti információk, a szemléletmódban végbement változások, a didaktikai és nevelési technológiák minőségi átalakulásainak elterjedésére és asszimilációjára, mind pedig a nevelési gyakorlat korszerűsítésére.

A *pedagógia tudományelméleti alapjai* című könyv első kötete egy olyan sorozatnak, amely felöleli a pedagógiai tudományok alapvető területeit (didaktika, nevelésemélet, iskolai szervezés, neveléstörténet stb.), s így hozzájárul a hazai pedagógusképzés korszerű követelményeinek a ki-elégítéséhez.

A *pedagógia tudományelméleti alapjai* mint a pedagógiai tudományok egyik szerves része bizonyos értelemben lemaradt a neveléstudomány más területeihez (didaktika, nevelésemélet stb.) viszonyítva. Ily módon úr keletkezett a pedagógia alapkérdéseit tárgyaló diszciplína és a többi pedagógiai terület eredményei között, sőt a bevezető résszel foglalkozó munkák jó része felfogásban és szemléletmódban szinte megrekedt a hatvanas-hetvenes évek színvonalán. Természetes igény tehát, hogy a pedagógia alapjaival foglalkozó tudományágba is bevigyük az újabb pszichológiai, humán-genetikai, szociálpszichológiai, rendszerelméleti, információelméleti stb. kutatások eredményeit és paradigmáit.

Egy ilyen követelmények kielégítésére törekvő, az eddig kialakult különböző álláspontokat rendszerbe foglaló, az elmélet és gyakorlat kölcsönhatásait feltáró könyv, amely elősegíti mind a szakképzés (tanítóképzés, szaktanárképzés, pedagógia szakos tanárok képzése), mind a továbbképzés optimalizálását, tehát nem egyszerűen hézagpótló, hanem objektív szükségleteket figyelembe vevő munka.

Mindezen megfontolások alapján reméljük, hogy e könyv hasznos dokumentációs eszközzé

válík a hazai magyar nyelvű közoktatás területén dolgozó pedagógusok számára, vallják maguk a szerzők is.

A másik kötet az „*Oktatástechnológia és oktatásszervezés*”. Erről így nyilatkoznak:

Oktatáselmélet és oktatásstratégia című munkánkban (1996) az oktatáselmélet és az oktatásstratégia alapvető kérdéseit – a hagyományos „információközvetítés” paradigmájával szemben – az „információfeldolgoztatás” szemléletmódja alapján igyekeztünk elemezni és értékelni. Olyan elméleti jellegű „modell” körülhatárolásának a szándéka vezérelt, mely kellően megalapozó információt nyújthat a hazai pedagógusok számára mind az oktatási folyamat elméleti elemzéséhez, mind pedig az oktatási gyakorlat folyamatos korszerűsítéséhez.

Abból a tényből, hogy bármely elméleti jellegű munka csak abban az esetben válhat termékennyé, ha alkalmassá tesszük a gyakorlatban való átültetésre, nyilvánvalóan adódik az a követelmény és alapvető igény, hogy a továbbiakban kísérletet tegyünk az elmélettől a gyakorlathoz vezető út sajátos problematikájának az elemzésére is.

Napjainkban már nem szorul bizonyításra az a tény, hogy az elmélet nem hatol „magától” a gyakorlatba. A gyakorlatnak az elméleti követelmények szintjére való felemelése szükségessé teszi egyrészt az elmélettől a gyakorlathoz vezető út köztes szakaszainak a körülhatárolását, a gyakorlati oktatói tevékenységet meghatározó és annak hatékony kivitelezését biztosító alrendszerek kimunkálásához szükséges alapvető követelmények megfogalmazását, másrészt magának a gyakorlatnak az alkalmassá tételét az elmélet „befogadására”. Vagyis tudományos igényességgel körül kell határolnunk, s ha lehet, szinte matematikai pontossággal meg kell fogalmaznunk azon alapvető elveket, követelményeket és normákat, melyek alapján ki lehet dolgozni a gyakorlat hatékonyan irányító és szabályozó, de egyben a felmérés, értékelés és szabályozás alapját is képező cél- és feladatrendszert, a tanulók aktív, felfedező tevékenységét lehetővé tevő, műveltesített oktatási tartalmat, a tanulók megismerő tevékenységét biztosító módszerek, eljárások és eszközök széles tárházát, s nem utolsósorban ki kell képeznünk a korszerűen gondolkodó és cselekvő szakpedagógusokat is.

Könyvünk második kötete a gyakorlathoz vezető út sajátos követelményeit igyekszik felvázolni. E feladat megoldása magától értetődően nem lehet zökkenő- és problémamentes. Itt is számolnunk kell a különböző nézetek, álláspontok sokféleségével és konfrontációjával, melyek létjogosultságát végső soron a gyakorlat hatékonysága fogja eldönteni.

A gyakorlat átalakítása nyilván nem várhat ezen kérdések elméleti kimunkálásáig, hiszen ez a társadalmi fejlődés perspektívájában vég nélküli folyamat. Magának a gyakorlatnak, pontosabban a gyakorlatot kivitelező könyvünk második kötete éppen ebben a vonatkozásban igyekszik segítséget nyújtani az oktatás kérdéseivel foglalkozók számára azáltal, hogy napjaink paradigmái alapján megkísérli körülhatárolni az oktatáselmélet gyakorlatban való objektíválásának elvi követelményeit.

Stúdium Könyvkiadó, Kolozsvár, 1997.

DR. SZÖLLŐSI ERZSÉBET

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Emlékezzünk régiekről

– TANULMÁNYOK A XIX. SZÁZAD NEVELÉSI TÖREKVÉSEIRŐL –

A magyar polgári iskolai tanárképzés 125. és a szegedi főiskolai szintű tanárképzés 70. évfordulójára jelent meg „*A múlt század jelesei*” sorozat második köteteként *Dombi Alice és Oláh János* szerkesztésében az „*Emlékezzünk régiekről*” c. gyűjteményes tanulmánykötet.

A kötet szerkesztői így fogalmaztak: „Tanulmánygyűjteményünkben olyan pedagógiai gondo-